

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkívüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára

Felelős szerkesztő és kiadó: SZEMERJAY-PETRÁN TIBOR Dr. A MAGYARORSZÁGI KIR. KÖZJEGYZŐK budapesti kir. közjegyző.

KIADJA:

ORSZÁGOS EGYLETE.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, XIV., Thököly-út 39. Telefon: 297—069

Magyarországi Királyi Közjegyzők Országos Egyletének postatakarékpénztári csekk számlája: 41.951.

Az örökgyó nevére nem telekkönyvezett ingatlan szerepe a hagyatéki eljárásban.

Irta: *érkeserü Balogh János dr.* budapesti kir. közjegyzőhelyettes.

Ingatlan tulajdonjogát általában telekkönyvi bejegyzéssel lehet megszerezni. Két kivétel van: az *öröklés* és *elbirtoklás*. Ezek feltételeinek fennforgása esetén tulajdon létesül telekkönyvi bejegyzés nélkül is. Ezeknél a telekkönyvi bejegyzés már csak kinyilvánítja azt, ami az örökgyó halála pillanatában, illetve kifogástalan elbirtoklás befejező pillanatában önmagában is bekövetkezett.

Ha pedig ez így van, voltaképen alig-alig lehet beszélni „*az örökgyó nevére nem telekkönyvezett ingatlanról*“, vagyis helyesen csak akkor, ha — mint az Ö. E. 69. §-a mondja — az ingatlan az örökgyóra „*mint örökség, vagy hagyomány*“ szállott, avagy — ez nem az idézett törvényhelyen van — elbirtoklás révén jutott tulajdonába, de a telekkönyvbe még nincs bejegyezve tulajdonául. Ezek — mint tudjuk — a ritkább esetek közé tartoznak. Eme — csekély kivétel-számba menő — eseteken kívül azonban minduntalan hallunk és beszélünk az örökgyó telekkönyvön kívüli tulajdonait képező ingatlanokról, a hagyatékhöz tartozó, de tulajdonául be nem jegyzett ingatlanokról. Pedig — vagy az örökgyó *nevé*n áll az ingatlan és akkor az ő *hagyatéka*, vagy *nem* áll a nevéen s akkor *nem hagyatéka*, mert a hagyatéknem más, mint az örökgyónak mindennemű, vagyoni értékkel bíró tulajdona. Telekkönyvön kívüli tulajdon tehát — az öröklés és elbirtoklás kivételével — *paradoxon*, vagy ha nem az: nem áll a tétel, hogy ingatlan tulajdonjogát — a két

érkeserü Balogh János dr.: Az örökgyó nevére nem telekkönyvezett ingatlan szerepe a hagyatéki eljárásban.

Óstör Lajos dr.: Kérheti-e az eljárás során önjogúvá vált örökös az eljárás megszüntetését?

Közlémények.

Kinevezés.

A budapesti kamara társasvacsorái.

Gyámhatóság hitelesítési és helyhatósági jogköre.

Jóváhagyástól függő jogügyletek illetékkiszabási bejelentése.

Bejelentési kötelezettség a 7720/1939. M. E. számú rendelet alapján.

Az állampolgárság anyakönyvi bejegyzése.

Az óvadékképes értékpapírok jegyzékének módosítása.

Allásközvetítések.

Rendeletok.

Jogi- és illetékügyi irodalmi szemle.

„A magyar jogélet időszerű kérdései“.

Magyar Jogi Szemle.

Deutsche Notar-Zeitschrift.

Magyar Törvénykezés.

Kir. közjegyzői díjszabás és illetékügyi útmutató.

Illetékügyi Közlöny.

Joggyakorlat.

Magánjog.

Illetékjog.

Szerkesztői üzenetek.

K. G.

H. L.

kivételen kívül — általában csak telekkönyvi bejegyzéssel lehet megszerzeni.

A „telekkönyvön kívüli tulajdon“ kifejezése az Ö. E.-ből származik. Pl. a 67. §. szerint: „Ha a hagyatékhöz tartozó ingatlan a telekkönyvben nem az örökhagyó tulajdonául van bejegyezve“ stb., stb., vagy a 72. §. 3. bekezdés szerint: „ha a hagyatékhöz tartozó, de az örökhagyó nevén nem álló ingatlan tulajdonjogának bekebelezése“ stb., stb., vagy a 104. §. első bekezdése szerint: „az örökség tárgyát..... oly ingatlan képezi, melynek tulajdonjoga az örökhagyó javára telekkönyvileg még bejegyezve nincsen.....“ stb., stb.

Mintha az is lehetne *hagyaték*, ami *nem volt tulajdon*, mintha ez két egymástól független fogalom lenne, mintha a hagyaték nem a tulajdonnak a halál utáni folytatása volna?! S a régi és új törvényhozó céltudatosan használja az olyan kifejezéseket, hogy az örökhagyó nevére *telekkönyvezett* és *nem telekkönyvezett* ingatlan egy tekintet alá esik. Ilyen általános kifejezéssel él: „Ha a hagyatékhöz ingatlan vagyon tartozik...“ stb. (Ö. E. 4. §.), vagy „...a tudomásukra jutott minden olyan esetről, melyben az örökhagyó hagyatékához ingatlan tartozik...“ stb., stb. (11.000/1928. I. M. sz. rendelet 14. §.) Értsük-e ez utóbbiakon — amint helyesen értendő lenne — csak az örökhagyó nevére telekkönyvezett ingatlanokat, avagy a 67., 73. és 104. §-ok hasonlóságára a „hagyatékhöz tartozó, de az örökhagyó tulajdonául be nem jegyzett ingatlanokat is?!”

S itt vetődik fel egyik legvitatottabb kérdés: a hagyatéki eljárásnak hivatalból, vagy esetleg kérelemre való megindításának kérdése.

Pl. az örökhagyó ingatlant vásárolt, de a vételárral, vagy annak egy részével adós maradt s abban állapodott meg az eladóval, hogy addig nem iratja a nevére azt, amíg a teljes vételárat ki nem fizette. Az eladásról szerződést is készítettek, amelyben akár van, akár nincs bekebelezési engedély, — azt nem használhatják fel. E részben közömbös, hogy birtokba vette-e, vagy nem. A vevő meghal, az ingatlan nem került a nevére. Örökösök bármely okból (hitelezők) nem akarják a nevükre iratni, viszont az eladó ragaszkodik az eladáshoz, az ügyletet nem akarja hatálytalanítani. Az eladó kellő kielégítési alapot lát az eladott ingatlanban. Az ingatlan tehát az eladó nevében áll, aki csak formailag tulajdonosa annak, viszont a vevő, aki nem formászerű tulajdonos meghalt s örökösök vonakodnak telekkönyvi tulajdont szerezni örökhagyó javára. Erre az eladó e tényállás közlésével a hagyatéki bírósághoz fordul, kéri a hagyatéki eljárás megindítását s hagyatékként megjelöli a saját nevében álló ingatlant. Avagy a községi jegyző adóügyben akar rendet teremteni s kötelességéhez híven bejelenti a hagyatéki bíróságnak, hogy a vevő hagyatékát képezi egy ingatlan, ami az eladó nevében áll.

A hagyatéki bíróság vagy megtagad, vagy helytadó határozatot hoz. Esetleg így határoz: 1. nem indítható meg a hagyatéki eljárás az Ö. E. 4. §-a alapján, mert e törvényhely helyes értelme szerint a hagyatéki eljárás azért indítandó meg hivatalból, hogy az ingatlannak a telekkönyvben bejegyzett tulajdonosának halála folytán az ingatlan feletti rendelkezési jog természetes, vagy jogi személy hatalmába kerüljön nyilván-

könyvileg, minthogy pedig az ingatlan tulajdonosa (a telekkönyvben bejegyzett személy) él, — a hagyatéki eljárás lefolytatásának nincs helye; vagy így: 2. nem indítható meg a hagyatéki eljárás az Ö. E. 69. §-a alapján sem hivatalból, mert az örökhagyó hagyatékként megjelölt ingatlan az örökhagyóra nem örökség, vagy hagyomány címén szállott, nincs kapcsolatos, még le nem tárgyalt hagyaték s a bejelentett hagyaték sem képezi más következő hagyatéki eljárásnak az előzményét, vagy előfeltételét; esetleg így: 3. nem indítható meg a hagyatéki eljárás kérelemre sem, mert az ilyen kérelem előterjesztésére csak az olyan hitelező jogosult, akinek a hagyatékhöz tartozó ingatlanra, vagy jelzálogos követelésre a telekkönyvi rendtartás 74. §-a alapján feltételes zálogjog van bekebelezve, vagy akinek javára tulajdoni igény alapján jogerejüleg zárlat van elrendelve.

Az Ö. E. 2. §-ának 1—4. pontjainak fennforgása esetén is okoskodhatik így a hagyatéki bíróság, — de még az Árvaszék, Kir. Kincstár Jogügyi Igazgatóság és Közalapítványi Ügyigazgatóság is —: nem érdeke a kiskorúnak, gondnokoltnak, méhmagzatnak, ismeretlen helyen tartózkodónak, létesítendő alapítványnak, szállományi örökléssel érdekelt Kincstárnak, hogy a hagyaték átadása után nyomban perbevonassék az örökhagyó adósságaiért — a például felvett esetben a vételárhátralékért; perelje a hitelező az örökhagyó ismeretlen örökösökét, keressen kielégítést az ingatlanból más úton, a hagyatéki eljárás a 2. §. utolsó bekezdése értelmében mellőzendő.

De határozhat úgy is a hagyatéki bíróság, hogy mivel az Ö. E. 67., 72., 104. §-ai általában egyenlő elbánásban részesítik az örökhagyóra nem telekkönyvezett s a nevére telekkönyvezett ingatlant, — a hagyatéki eljárást hivatalból megindítja és az iratokat az eljárásra illetékes kir. közjegyzőnek kiadja.

A közjegyző mindent megtesz, amit meg kell tennie a hagyatéki eljárás szabályszerű lefolytatása végett. Megidézi a tárgyalásra az ingatlan eladóját is, aki a tárgyaláson késznek nyilatkozik bekebelezési engedélyt adni az örökhagyó, vagy az ő telekkönyvön kívüli tulajdonjogának elismerése mellett (Ö. E. 67. §. 2. bekezdés) — közvetlenül az örökösök javára. Egyúttal hagyatéki teherként bejelenti a követelését: az ingatlan hátralékos vételárát. Az örökösök a tárgyaláson vagy megjelennek, vagy nem. Ha megjelennek, általában *négyféle* csoportba sorozható nyilatkozatot tehetnek: 1. *elismerik* az örökhagyó nevére nem telekkönyvezett ingatlan hagyatéki minőségét, örökösöként jelentkeznek és a bekebelezési engedélyt *elfogadják*, vagyis a hagyatéki eljárás elérte fő célját; 2. *elismerik* az ingatlan hagyatéki minőségét, de a hagyatékot *visszautasítják*; 3. *tagadják* az ingatlan hagyatéki minőségét; 4. *elismerik* az ingatlan hagyatéki minőségét, arra *örökösöként jelentkeznek*, de minthogy az örökhagyó a vételárat még nem fizette ki, a telekkönyvezés szerződés-szerű előfeltételei még nem forognak fenn, *tiltakoznak* az ingatlannak nevére való telekkönyvezése ellen.

Ha nem jelennek meg a tárgyaláson — és nem is közölték akaratukat írásban — a közjegyző hivatalból megállapítja az osztályt, külön jegyzőkönyvet készít az eladó telekkönyvi tulajdonossal, jegyzőkönyvbe

foglalja annak bekebelezési engedélyét és az örökösöket az Ö. E. 62. §-a alapján újból idézi. Ha ezzel sem törődnek és az új tárgyaláson sem jelennek meg, a bekebelezési engedélyt el nem fogadják, vagy kifejezetten visszautasítják, — a hagyatéki eljárás nem érte el fő célját: a telekkönyvi állapot rendezését, mert hiszen az ingatlanra vonatkozó annyi jognak, amennyi az örökhagyót megillette, az örökösökre való átszállása hagyatéki eljárás nélkül is bekövetkezett az örökhagyó halála pillanatában, az ingatlan öröklésének telekkönyvi kinyilvánítása azonban nem történhetett meg s csak annyi az egész eredmény, hogy bírói hagyatékátadó végzés tanúskodik arról: *kik az örökhagyó örökösei s az örökhagyó jogköre* — de csak telekkönyvön kívül — *átszállott elismert örökösire*. Ilyen tartalmú az Ö. E. 72. §. utolsó bekezdése is.

Annak dacára, hogy a felvázolt esetben hivatalból megindult hagyatéki eljárás ilyen részleges eredménnyel járhat és a hagyatéki eljárás nem nyújt módot a telekkönyvi átírás kikényszerítésére, — mégis arra az álláspontra kell helyezkednünk, hogy az örökhagyó nevére nem telekkönyvezett ingatlanra nézve — egyéb feltételek fennforgása esetén — a hagyatéki eljárás éppúgy hivatalból indítandó meg, mintha a nevére volna telekkönyvezve. Ezt a megfontolást az Örökösödési Eljárás egész szelleme, a *ratio legis*, gyakorlatiasság s a *tényleges birtokost a telekkönyvi tulajdonossal* mindinkább azonosító legújabb törvény- és rendeletalkotási példák is támogatják. „Ha a hagyatékhoz tartozó ingatlan a telekkönyvben nem az örökhagyó tulajdonául van bejegyezve: a tárgyalást vezető kir. közjegyző *igyekezzen kieszaközölni*, hogy telekkönyvi bejegyzésre alkalmas okiratot pótló *megállapodás és nyilatkozat* a felveendő külön jegyzőkönyvbe foglaltassék . . .“ Ö. E. 67. §. Vagyis a közjegyző *igyekezzen* oda hatni, hogy *megállapodás*, tehát kétoldalú nyilatkozat, *bekebelezési engedély és elfogadás*, állíttassék ki. Tehát az „*igyekezzen*“ szó alkalmazásával a törvényhozó is tudta, hogy a megállapodás létrehozatala vagy *sikerül*, vagy *nem sikerül*; tudta, hogy az *igyekezés eredménye* kétséges; mégis kötelességévé tette a közjegyzőnek a, — ha mindjárt kilátástalannak is mutakozó — próbálkozást. Az „*igyekezzen*“ *kifejezés* a kétes kimenetelű, a ki nem kényszeríthető eredmény előidézésére irányuló tevékenység megjelölésére szolgál. A törvényhozó ezt ritkán használja, mert a végrehajtó hatalomnak általában módjában áll az eredmény elérése, annak kikényszerítése. S ha nem áll rendelkezésére ez a hatalom, a meggyőzés és felvilágosítás eszközeivel kell hatást gyakorolnia. A közjegyző az állam *homo regiusa*, bizalmasa, az állam érdekeinek hűséges sáfárja, így reá vár a feladat, hogy tisztében felvilágosítson, meggyőzzön, s a jogrend kiépítésére reábeszélje azokat, akik merő egyéni érdekből, járatlanságból, tudatlanságból, vagy pusztá rosszakaratból a jogrend érdekeivel szembehelyezkednek.

A jogrend szempontjából és különleges államérdekekből a telekkönyvi tulajdonos és a *tényleges birtokos* mindinkább azonos tekintet alá esnek. A 10.650/1939. M. E. sz. rendelet 5—9. §-ai a határsávban nem csak az *élők közötti tulajdonjog-szerzésnek*, hanem az ingatlannal *tényleges*, közvetlen, szoros kapcsolatot létesítő bérleti, vagy haszonbérleti jognak, ingatlanra vonatkozó szolgálat alapításának és építményi jog alapításának, vagy átruházásának telekkönyvi bejegyzését is a katonai parancs-

nokság hozzájárulásától teszi függővé, bányaművelési jogosítvány és rendkívüli fahasználat engedélyezéséhez a katonai parancsnokság hozzájárulása szükséges.

Az 1939. évi IV. t.-c. végrehajtásával kapcsolatos földbirtokpolitikai rendelkezésekről szóló 8360/1939. M. E. számú rendelet 1., 5. és 6. szakaszai, az ugyanezzel kapcsolatos telekkönyvi szabályokról szóló 43.300/1939. I. M. számú rendelet 5. és 10. szakaszai a *telekkönyvi tulajdonos* mellett mindenkor *tényleges birtokost* is említ, sőt az utóbbi rendelet 5. §-ának utolsó bekezdése annyira fokozza ezt az azonosítást, hogy telekkönyvi feljegyzés tárgyává teszi a *tényleges birtokos személyére* vonatkozó adatokat.

Az örökhagyó nevére nem telekkönyvezett ingatlanra vonatkozólag tehát *hivatalból* indítandó meg a hagyatéki eljárás és a közjegyző *igyekezzen* megtenni mindent a *ratio legis* érdekében.

Kérheti-e az eljárás során önjogúvá vált örökös az eljárás megszüntetését?*

(Viszonzválasz.)

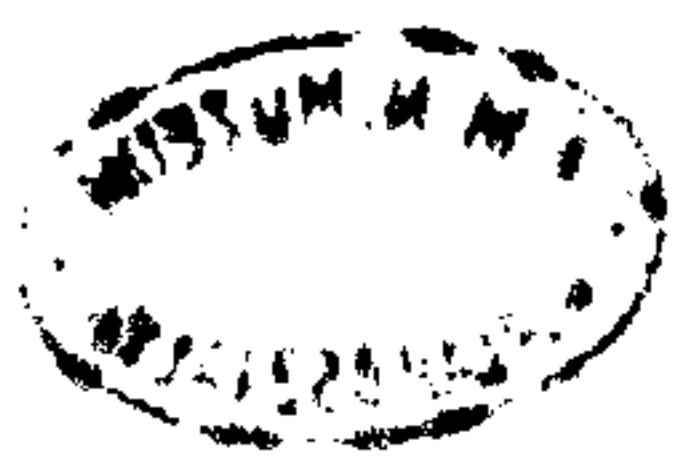
Irta: dr. Östör Lajos soproni kir. közjegyző.

Megegyezünk abban, hogy erre nézve a törvény sem pro, sem contra határozott intézkedést nem tartalmaz, a választ tehát csak törvényt magyarázattal lehet megadni. Remélhetőleg egyet értünk abban is, hogy sem a levont szabály, sem annak okszerű következtetései nem ellenkezhetnek a törvény szövegével és a *ratio legis* keresésénél csak az 1894. évi XVI. t.-c. s illetve az ezt kiegészítő törvények és rendeletek jöhetnek figyelembe.

Ezekből a közös kiinduló pontokból kell tehát megvizsgálnunk Telman Sándor kartársunknak álláspontját, mely szerint:

1. Az eljárás során önjogúvá vált örököst ugyanazon jogok illetik meg, mint azokat, akik eredetileg nagykorúak voltak, viszont:

* A kissé alárendeltebb jelentőségű, — mert ritkábban előforduló kérdésben a vitát ennek a vizonzválasznak közlésével lezárjuk. Nem mulasztjuk el azonban leszögezni, hogy ebben a kérdésben — nem látván az újabb vitaanyag mérlegelése után sem okot a megváltoztatásra — e közlöny 1937. évfolyam 8. szám, 322. lapján foglalt álláspontunkat fenntartjuk. Álláspontunkat különben a most körülírt helyen a következőkben juttattuk kifejezésre: — „Véleményünk a szombathelyi járásbíróság álláspontjának felel meg annál is inkább, mert a perenkívüli örökösödési eljárásnál nem lehet olyan értelemben az ügy uráról szólni, mint a peres eljárásban s kétség kívül helyes álláspont az, hogy az örökösödési eljárás tekintetében minden vonatkozásban az elhalálozás időpontjában fennállott helyzet az irányadó.“

2. nem lehet ezeknek több eljárásbeli joguk, mert ez képtelenség volna.

3. Első alapszabályból következik az a gyakorlati tétel, hogy: az önjogúvá vált örökös is kérheti Ö. b-t, azonban csak addig, ameddig a nagykorúak, vagyis a tárgyalás kitűzéséig.

4. A 2. szabályból pedig következik, hogy: ezek is élhetnek a 61. §-ban biztosított kedvezménnyel.

ad. 1. Telman barátom azt az alapelvét, hogy az önjogúvá lett örökös is kérheti az eljárás megszüntetését — saját feltevésén kívül a törvényből csak azzal tudja alátámasztani, hogy a 2. §. szavai szerint az eljárás hivatalból csak „megindítandó” — de nem „lefolytatandó”. Ezzel szemben a törvény 11., 20., 50. §-ai és a Rn. 42. §-ai kifejezetten rendelik, hogy a 2. §. eseteiben a leltározást és a tárgyalást is hivatalból kell megtartani és az eljárást „le kell folytatni”. Kartársamnak az a — ratio legisre alapított érvelése tehát, hogy — amint a nagykorú örökösök viszávonhatják az eljárás megindítására vonatkozó kérelmüket, — úgy az önjogúvá lett örökös is kérheti az eljárás megszüntetését, nemcsak azért nem áll meg, mert a nagykorúaknak a 4. §. kifejezetten megengedi az önjogúvá vált örökösök részére pedig a törvény sehol ily engedélyt nem tartalmaz, hanem azért sem: mert ellenkezik a törvény felhívott rendelkezéseivel.

ad. 2. és 3. Az önjogúvá vált örökös is kérhetné Ö. b-t, azonban csak addig, amíg a közjegyző a tárgyalásra határnapot nem tűzött. — Ezt a szabályt szintén nem lehet a törvény szövegével összeegyeztetni. Tudvalevő, hogy örökösödési eljárás csak 3 esetben indulhat: kérelemre, 2. §. alapján és a 4. §. alapján. Ha már most örökösödési bizonyítvány mindhárom esetben kérhető, viszont mindhárom esetben csak a tárgyalás kitűzéséig, — mi értelme van a 99. §. utolsó bekezdésének, amely az örökösök bizonyítványi kérelmének ezen időbeli határát csak 2 esetre korlátozza, ha t. i. a „közjegyző kérelmére vagy a 3 hónap elteltével tűzött a tárgyalásra határnapot”. — A 2. §. alapján megindított eljárást ezen időbeli korlátozásnál nem említi meg. Miért? Azt a lehetőséget, hogy azért, mert a 2. §. esetében örökösödési bizonyítvány a tárgyalás kitűzése és 3 hónap után is kérhető volna, kartársam maga is kizárja, — mert ezzel az önjogúvá vált örökös lényegesen több eljárásbeli joghoz jutna, ami szerinte is képtelenség. Az ő szabályát elfogadva viszont a 99. §. szövege volna értelmetlen. A törvény ezen pontja csak emellett a feltevés mellett érthető és szabatos, hogy a 2. §. eseteiben örökösödési bizonyítvány nem kérhető.

ad. 4. A 61. §. kifejezett rendelkezése szerint az örökösök csak akkor kérhetik az eljárásnak az ingatlan hagyatéokra való korlátozását, „ha az eljárás a 4. §. alapján hivatalból indult meg”. A törvény ezt a kedvezményt a három eljárásbeli lehetőség közül csak egyik eljárásra: a 4. §-ra engedi meg. Még a kérelemre megindult eljárás esetére is kizárja. Telman kartársam szerint mégis alkalmazandó volna a 2. §. eseteiben is. Elméletének azt a következtetését, hogy az önjogúvá vált örökös is kérheti a 61. §. alkalmazását, csak akkor lehetne elfogadni, ha elfogadnánk azt is, hogy a 2. §. = a 4. §-al, vagy 3=1.

* * *

A törvény tehát a másik álláspont mellett szól, de emellett szól a ratio legis is.

Telman barátom azon feltevését, hogy a törvényhozó saját alkotását szükséges rossznak tekintse, csak akkor lehetne elfogadni, ha feltehető volna az is, hogy a törvényhozó céljai elérésére jobb megoldást nem találhatott. Erről azonban beszélni sem lehet. — Az ipso iure öröklés ősi magyar jogelv, a törvényhozó tehát tudta, hogy az örökség jogszerű megszerzéséhez semmiféle eljárásra szükség nincsen.

Jogi szempontból tehát az örökösödési bizonyítvány és hagyatékátadó végzést teljesen mellőzhette, — gyakorlati szempontból pedig az eljárást tetszése szerinti esetekre korlátozhatta volna.

Amde ezzel szemben mit látunk? A törvényhozó éppen ellenkezőleg: nagyon csekély kivétellel általánosan kötelezővé tette a hagyatéki eljárást, kötelezővé olyankor is, amikor az gyakorlatilag is teljesen szükségtelennek látszik.

Az 1894. évi XVI. t.-c. megalkotójáról tehát nem lehet azt mondani, hogy az örökösöket minél inkább az eljárás uraivá kívánta tenni. A későbbi törvények és rendeletek pedig csak még inkább megszorították ezek helyzetét, mert díjassá tették az addig díjtalan örökösödési bizonyítványt is. A törvényhozót nyilván más — magasabb — célok is vezették, mint a telekkönyvi rend biztosítása. — Ezek közül csak egyről beszéljünk.

A közjegyzői kar minden esztendőben ezer és ezer — drága, hosszadalmas, a családi és rokoni kötelekeket, tehát a nemzet fundamentumát aláásó — per elejét veszi a hagyatéki tárgyalásokon létesített egyezségekkel. Ily egyezségeket sokszor előfordulnak oly ügyekben is, amikor a hagyaték átadásának nem volna akadálya, hiszen a vita nem mindig sőt legtöbbször nem az öröklési arány vagy hagyatéki vagyon tekintetében van, hanem a külön vagyonnak, közszerzemény, előrekapott értékek, követelések, özvegyi jog stb. körül.

Tudjuk, hogy erre az egyeztető szerepünkre sohasem volna módunk, ha a felek tetszésére volna bízva, mennek-e tárgyalásra vagy sem? A peres atyafiak még egy vasutra sem ülnek fel szívesen, annál kevésbé mennének el önként egy és ugyanazon személyhez.* És mégis, mikor a törvény a tárgyaló asztalhoz kényszeríti őket: onnét nem egyszer megbékélve mennek el.

Szerény véleményem szerint a törvényhozó a hagyatéki eljárást nem szükséges rossznak, hanem — többek közt — a preventív jogvédelem és vagyonrendezés olyan eszközének tekintette, amelyet — a gyakorlati életben mutatkozó eredmények után — nem minden áron megszorítani, hanem kiterjeszteni kell, a ratio legis kérdésének tehát ebből és nem az ellenkezőből kell kiindulni, már pedig ez esetben éppen ellenkező eredményre jutunk, mint ahova Telman barátom jutott.

* Látjuk ezt a bírói egyezségi kísérletnél, amelyet szintén sohasem vesznek igénybe, holott az teljesen díjmentes.

Közlemények.

Kinevezés. Az igazságügyminiszter *Horváth* Gedeon dr. kecskeméti kir. közjegyzőhelyettesét Pétervásárra kir. közjegyzővé nevezte ki. Ezt az újabb helyettesi kinevezést, mint a mult kinevezési rendszer remélhetőleg állandósuló változásának újabb bizonyítékát, örömmel tartjuk nyilván.

A budapesti kamara társasvacsorái. A budapesti kir. közjegyzői kamara társasvacsoráit június, július, augusztus és szeptember havában a szokott időben, minden hónap második keddjén a Szent Gellért szálló terraszéttermében fogja megtartani. Október havától kezdve a társasvacsorák ismét az Országos Kaszinó földszinti éttermében lesznek.

Gyámhatóság hitelesítési és helyhatósági jogköre. Egész sorozatát közöltük már azoknak a hivatalos tényezőknél, akik törvényes jogkörükön kívül, tehát jogszabályellenesen közjegyzői ténykedéseket végeztek. Ebből a díszes sorozatból az árvaszékek — nyilván kifejtettebb és biztosságteljesebb jogérzetük okából — eddig hiányoztak. Mődunkban áll azonban a díszes sorozatot most már egy árvaszékkal is kiegészíteni, amely már nemcsak névaláírás hitelesítést eszközölt, hanem — ha már benne volt az idegen működési területeken való portyázásban — mindjárt helyhatósági jogkört is vindikálva, azonosságot igazolt. A kétirányú, a felek félrevezetésére így kétirányban is alkalmas, elég súlyos szabálytalanságot igazoló dokumentum különben egy adóslevél, amelyen a következő záradék szerepel:

„Ezt az adóslevelet előttünk felolvasták, anyanyelv — megértelmezték, mire azt mindenben elfogadva a tanuk előtt sajátkezűleg aláírtuk illetően saját kézjegyükkel elláttuk.

Sopron, 1940. évi május hó 7. napján.

Özv. Schekulin Ferencné sk., Schekulin Ferenc sk., Schekulin Anna sk., Schekulin Károly sk., Schekulin Albert sk., Schekulin Teréz sk.

Előttünk: vitéz Karsai Ottó sk. tanú, Nagelreiter Ferenc sk. tanú.

Alulírott dr. Farkas István árvaszéki elnök igazolom, hogy a fenti, teljes szövegében kitöltött adóslevelet özv. Schekulin Ferencné sz. Kinzl Anna, Schekulin Ferenc, Schekulin Anna, Schekulin Károly, Schekulin Albert és Schekulin Teréz mindnyájan soproni lakosok, akiknek személyazonosságát az általam ismert fenti két ügyleti tanú igazolta és akik a jelzálogul felajánlott és az aláírt kötelezvény szövegében felsorolt 981/1., 981/6. és 1701. helyrajzszámú ingatlanok tulajdonosaival azonosak, a kötelezvényt előttem sajátkezűleg irták alá.

Sopron, 1940. május 7-én.

dr. Farkas István s. k. árvaszéki elnök.“

Amidőn ezt a dokumentumot a nyilvánosságnak átadjuk, közöljük azt is, hogy annak az illetékes nagyobb nyilvánosság, a legfőbb felügyeleti hatóság, a belügyminiszterhez való felterjesztéséről is gondoskodás fog történni.

Jóváhagyástól függő jogügyletek illetékkiszabási bejelentése. A m. kir. minisztérium 2980/1940. M. E. szám alatt a hatósági jóváhagyástól függő egyes jogügyletek tekintetében az illetékkiszabással kapcsolatos bejelentési kötelezettség szabályozása tárgyában az alábbi rendeletet adta ki:

„A m. kir. minisztérium az 1931:XXVI. t.-c. 4. §-ában foglalt s legutóbb az 1939:VIII. törvénycikkkel meghosszabbított felhatalmazás alapján a következőket rendeli: 1. §. Ha az ingyenes vagy visszerhes ingatlan vagyónátruházási illeték alá eső, élők közötti jogügyletnek vagy ingatlan bérletére, illetőleg haszonbérletére vonatkozó jogügyletnek érvényessége hatósági jóváhagyástól (hozzájárulástól, tudomásulvételtől) függ, a vagyónátruházási, illetőleg az okirati illeték kiszabása végett a bejelentést a jogügylet jóváhagyásáról (hozzájárulástól, tudomásulvételtől) való tudomás szerzéstől számított 15 nap alatt, hallgatólagos jóváhagyás (hozzájárulás, tudomásulvétel) esetében pedig a jóváhagyásra illetékes hatóság nyilatkozatának megtételére megszabott határidő elteltétől számított 15 nap alatt a felek kötelesek megtenni. A bejelentési kötelezettség az ügyletkötő feleket egyetemlegesen terheli. — 2. §. Az 1. §-ban említett jogügyletek tekintetében a jóváhagyásra (hozzájárulásra, tudomásulvételre) illetékes hatóságoknak a jogszabályokban az illetékkiszabás céljából megállapított bejelentési kötelezettsége megszűnik. — 3. §. A jelen rendelet az 1940. évi május hó 1. napján lép hatályba. Rendelkezéseit az 1940. évi április hó 30. napja után kötött jogügyletek tekintetében kell alkalmazni. A jelen rendelet végrehajtásáról a pénzügyminiszter gondoskodik.“

A bejelentési kötelezettség a rendeletben irt esetekben tehát közvetlenül a feleket terheli. A jogügylet közokiratba foglalása esetén tehát a közjegyzőt a bejelentés tekintetében semmiféle kötelezettség nem terheli. Ami természetesen nem jelenti azt, hogy a közjegyző a bejelentést — kötelezettségén kívül — ne eszközölhesse, illetve a bejelentés eszközölésére a felek figyelmét — a jogkövetkezményekre utalással — fel ne hívja.

Bejelentési kötelezettség a 7720/1939. M. E. számú rendelet alapján. Az 1939:IV. t.-c. végrehajtása tárgyában kibocsátott 7720/1939. M. E. rendelet 41. §-a alapján minden munkaadó — a 42. §. alapján kifejezetten a kir. közjegyző is — köteles az értelmiségi munkakörben foglalkoztatott alkalmazottainak személyében, munkakörében és illetményeiben beállt változásokat félévenként és pedig január 1-től 30-ig terjedő fél évre, július hó 31. napjáig, a július hó 1-től december 31-ig terjedő fél évre pedig január 31. napjáig bejelenteni. *Ha az illető félévben változás nem volt, ezt is be kell a fentírt időpontban külön jelenteni.* A bejelentéseket a 49. §. szerint az értelmiségi munkanélküliség ügyeinek kormánybiztosához, Budapest, V., Klotild-uca 10/c. kell benyújtani, vagy beküldeni. A bejelentéshez szükséges nyomtatványok Budapesten a kerületi előljáráóságoknál, városokban a polgármesteri hivatalokban, községekben az előljáráóságoknál darabonként 10 fillérért kaphatók. A munkaadó a bejelentést az illetményekre vonatkozó rovatok kivételével saját személyét illetően is köteles kitölteni. Ezek szerint a rendelkezések szerint *a közjegyzők a jelenlegi félévre vonatkozóan legkésőbb július hó 31. napjáig kötelesek a bejelentéseket megtenni* arra való tekintet nélkül, hogy ebben a félévben

az alkalmazottaik, személyében, munkakörében és illetményeiben állott-e be változás vagy sem. A bejelentést egy példányban kell beadni.

Az állampolgárság anyakönyvi bejegyzése. Az állampolgárság anyakönyvi bejegyzése tárgyában kibocsátott 311000/1939. B. B. számú rendelet kiegészítéseként a 290000/1940. B. M. szám alatt újabb rendelet jelent meg, amelynek 1. §-a szerint a kétes állampolgárságnak a születési, illetőleg a halotti anyakönyvbe való bejegyzését mellőzni kell, ha a gyermek atyja, házasságon kívül született gyermeknél az anya, illetőleg a meghalt személy Magyarországnak a trianoni szerződés előtt volt területén született és sem az anyakönyvekben sem egyebütt nincs az anyakönyvvezető előtt olyan adat, amely arra utalna, hogy az illető nem magyar állampolgár. A házassági anyakönyvbe valamelyik fél kétes állampolgárságát pedig a 2. §. szerint csak akkor szabad feljegyezni, ha a bejegyzést az igazságügyminiszter rendeli el.

Az óvadékképes értékpapírok jegyzékének módosítása. A m. kir. pénzügyminiszter 70900/1940. P. M. számú rendeletével az óvadékképes értékpapírok jegyzékének, valamint üzleti biztosítékul és bánatpénzül elfogadható értékekre vonatkozólag a 4260/1939. M. E. számú rendelettel közzétett összeállítást az időközi változásoknak megfelelően módosította, illetve kiegészítette. A rendelet a Budapesti Közlöny 1940. évi 82. számában jelent meg.

Gyakorlott **helyettes**, vagy hasonló minőségű *jelöltet* ez év augusztus elsején való belépésre keres dr. Richter Richárd kir. közjegyző, Budapest, VII., Károly király-út 3.

Hosszú gyakorlattal bíró, 40 éves keresztény **közjegyzősegéd** elhelyezkedést keres. Cím: Fenyvessy István, Kékestető, Szent Imre herceg-út 121.

Nőtlen — nem katonaköteles — vidéki **közjegyzőhelyettes**, aki ez időszereint is nagy forgalmú irodát teljesen önállóan vezet, szerény igényekkel Budapesten vagy környékén helyettesi állást keres. Címe a kiadóhivatalban.

Rendeletek:

2330/1940. M. E. sz. A Magyar Szent Koronához visszacsatolt felvidéki területeken végrehajtott földbirtokrendezéssel kapcsolatos egyes végrehajtási kérdések szabályozása.

10400/1940. H. M. sz. A honvédelemről szóló 1939:II. törvények végrehajtására vonatkozó utasítás III. Rész 4. Címének kibocsátása.

70900/1940. P. M. Az óvadékképes értékpapírok jegyzékének, valamint az üzleti biztosítékul és bánatpénzül elfogadható értékekre vonatkozó összeállításoknak módosítása és kiegészítése.

2980/1940. M. E. sz. A hatósági jóváhagyástól függő egyes jogügyletek tekintetében az illetékkiszabással kapcsolatos bejelentési kötelezettség szabályozása.

3020/1940. M. E. sz. A lakások bérletének felmondását korlátozó rendelkezések hatályának az átmeneti kislakások tekintetében való felfüggesztése.

83638/1940. P. M. sz. Az idegen államok pénznemeiben megállapított értékeknek az illetékek, továbbá a fényűzési és forgalmi adók megállapítása szempontjából pengőértékre való átszámítása.

Jogi és illetékügyi irodalmi szemle.

„A magyar jogélet időszerű kérdései.”

(pj.) A jogi vonatkozású könyvtermelés mai áradatában is fel kell figyelniünk erre a kötetre, amely a fenti címmel a Magyar Jogmivesek Társaságának kiadásában jelent meg és a társaság tagösszejöveleiben az 1936. év őszé óta tartott előadások egy részét foglalja magában. Fel kell figyelniünk nem a személyi vonatkozásoknál fogva, amelyek karunk ifjabb nemzedékének néhány tagját a társasághoz fűzik, hanem elsősorban a *célok* szépsége és időszerűsége miatt, amiket a magyar jogászfiatalságnak ez a tömörülése maga elé tűzött és az *eszközöknek* magas színvonala folytán, amelyekkel céljait megvalósítani törekszik.

A Magyar Jogmivesek Társasága, — a kötet élén közölt alapítólevele szerint, — azt a célt kívánja szolgálni, hogy a benne egyesülő, a magyar jogélet különböző területein működő keresztény nemzeti szellemű jogászok *azonos világnézeti alapon* ismerjék meg a magyar jogélet szempontjából jelentős problémákat, feltárják a kérdések különböző *elvi* vonatkozásait és egyengessék a magyar nemzeti *hagyományok* útját a jogélet minden területén. Magasztos cél ez, abban a korban, amely éppen az egységes világnézet hiánya miatt oly nehezen tud átjutni a vajudás, a forrongás periodusán; amely annyira hajlamos a kérdések könnyű és könnyelmű tüneti kezelésére, ahelyett, hogy azokkal bátran és energikusan szembenézne; és amelyben oly sokszor hiányzik a kellő tárgyilagosság ahhoz, hogy mérlegelje, vagy éppen számbavegye az ellentétes nézeteket. De végtelenül időszerű is, különösen ma, amikor még élnek és megmenthetők a magyar jognak nem egyszer fájdalmasan lebecsült és mellőzött, — minden igaz magyar szemében mégis szent és értékes hagyományai.

Az eszközöket, amelyekkel a Társaság céljai felé megindult, ez a kötet mutatja be. És örömmel kell megállapítanunk, hogy ezek az eszközök nem voltak méltatlanok a célokhoz.

Ajtay Gábor előadása és Némethy Imre hozzászólása egy nagymultú magyar alkotmányjogi rendszer: a nádori kormányzat felújításának problémáját veti fel és világítja meg. Jablonkay Géza, — Térfy Béla hozzászólásával, — a valorizáció nehéz kérdésével foglalkozik. Walton Ágoston a részvénytársaság igazgatóságának és felügyelőbizottságának felelősségét vizsgálja, különös tekintettel a vonatkozó reformtörekvésekre. Perneczky Péla a munkajog fogalmát, Kohányi Imre az elsőfokú bírászkodás akadályait, Némethy László, — közvetlenül a Felvidék visszacsatolása után megtartott előadásában, — a eszeszlovák polgári eljárási jogot, Székács Miklós az annyit emlegetett liberalizmus kérdését tárgyalják, a szakember fölényes tárgyismeretével és objektivitásával; végül Csánk Béla Shakespeare-nak a korabeli jogászokról vallott felfogását ismerteti szellemes előadásban, Haitseh Gyula pedig a sajtó igazmondási kötelezettségének elveit és elemeit fejti ki, a jelen — és a jövő törekvései szempontjából.

Mint a címek e futólagos ismeretéből is kitünik: érdekesek, változatosak a témák, annak bizonyosságául, hogy a fiatalság érdeklődési köre valóban az *egész* magyar jogéletet magában foglalja. És, — amint *Vladár Gábor* kir. kúriai tanácselnök, a Társaság alapító tagja, klasszikus szép-

ségű bevezetésében megállapítja: a különböző tárgyköröket egységbe foglalja a *jognak magasabbrendű felfogása*, amely a jogban elsősorban erkölcsi törvények tükröződését látja; a magyar jog mélységes *tisztelete és szerelete*; a szilárd ragaszkodás a *tételes jog* útjához, amely soha le nem tér a divatos *jelszavak* süppedékes talajára; és annak felismerése, hogy *a jog és az élet együvé tartoznak*, a jog az élet szolgálatára, nem pedig uralmára hivatott.

Ósi és mégis új szellem tényezői ezek, amelynek minden magyar jogász lelkében élnie kell, ha hivatását méltóképpen szolgálni és betölteni akarja. Szívbeli örömmel üdvözljük tehát a Magyar Jogmivesek Társaságának ezt az első, *ilyen* szellem létére és hatóerejére valló kiadványát és kívánjuk, hogy a szép és biztató kezdetet minél gyakrabban hasonló folytatás kövesse.

* * *

Itt említjük meg, hogy a Budapesti Közjegyzői Kamara, — számos más jogi szaktestület példáját követve, — Lázár Ferenc dr. kamarai elnök kezdeményezésére, a Magyar Jogmivesek Társaságának célkitűzései iránti megértését és együttérzését oly módon juttatta kifejezésre, hogy a fent ismertetett munka 10 példányát megvásárolta; egyúttal pedig elhatározta, hogy e példányokat, ismereteik bővítése és jogelméleti munkásságra való biztítás végett tíz fiatal, a kamaránál bejegyzett közjegyzőhelyettesnek ajándékozza.

Megemlítjük végül azt is, hogy a Társaságnak a közjegyzői kar kebeléből eddig öt tagja került ki, névszerint: Beniczky Géza dr., Gyöngyösi Arisztid dr., Magyary-Kossa Zoltán dr., Pulay József dr. és vitéz Susich Ervin dr.

Magyar Jogi Szemle. (XXI. évfolyam 7. és 9. szám.) A magyar jogi szaklapok alaposan megfogyatkozott sorozatában általánosabb jellegű jogi kérdésekkel, előkelő jogászi színvonalon foglalkozó folyóirat legújabbban megjelent két számában a következő cikkek jelentek meg: Tury Sándor Kornél dr.: A biztosítási jog és bizonyítási módszer, Harmath Jenő dr.: Milyen fórum döntsön a valóság bizonyítás megengedhetősége kérdésében, Szádeczky Kardoss Boldizsár: Vadkár, Schuszter Rudolf dr.: Ingatlan kétszeri eladása büntetőjogi szempontból, Zehery Lajos dr.: A sajtókamarára vonatkozó szabályozás alapelvei, Tunyoghy Szücs Lajos dr.: A gyermek származásának bírói elismerése, Ibrányi István dr.: Az új olasz magánjogi törvénykönyv, vitéz Szent-Iványi Aladár dr.: A kényszer-egyezségi adós elleni követelések megítélése és végrehajtása. Mindkét szám a külön cikkeken kívül a szokott rovatok: Szemle, Irodalom, Előadások változatos közleményeit hozza. A döntvénytári füzetek 8. és 10. számokként külön jelentek meg. Két magánjogi tárgyú kúriai határozatot — mindkettő a gyermek törvényességének kérdésével foglalkozik — Tóth György dr. kúriai bírónak, a folyóirat egyik legszorgalmasabb munkatársának észrevételei vezetik be. Ezekben az észrevételekben reámutat arra, hogy az utóbbi időkben a személyiségi jogra vonatkozó kérdések jelentősége megnövekedett. Gyakorlatilag a sablonos eset a fennálló házasság alatt született gyermek törvényességének megtámadása. Különlegesebb s már inkább az 1939. évi IV. t.-e rendelkezései következtében is felszínre vetődő eset a

házasság fennállásának megszűnte után született gyermek törvényességének megállapítása. Erre a kérdésre vonatkozólag kifejezett eljárási szabályozás a Pprts.-ben nincs. A 696. §. csupán a gyermek törvényességének megtámadási eljárását szabályozta. A Kúria — az észrevételek szerint — helytálló és meggyőző okfejtéssel megállapította, hogy a kérdéses esetben nem a Pprts. 130. §-a alá eső megállapítási pernek van helye, hanem per analogiam a Pprts. 696. §-a alapján státus pernek. Ellenben az utólagos házassággal törvényesített gyermek jogi helyzetének megváltoztatására irányuló keresetet a Kúria a Pprts. 130. §-a alapján való megállapítási perként vette elbírálás alá.

Deutsche Notar-Zeitschrift. (40. évfolyam 3. és 4. számok.) Az immár egységes német közjegyzőség hivatalos közlönyének újabban a háborús állapotra tekintettel szintén felére korlátozott terjedelemben megjelent 2 száma bevezetésként különböző hivatalos rendeleteket és közleményeket közöl. Mindkét számban folytatólagosan jelent meg Boehner Gusztáv marburgi egyetemi tanárnak Kérdések az új végrendeleti törvényhez című, a 4. számban pedig még külön Hornig igazságügyminiszteri tanácsosnak A háborús jog a közjegyzői működés területén című cikke. Ezeket követően mind két számban a közjegyzői működés körébe tartozó jogi kérdéseket beszélnek meg, majd felsőbbbírósi határozatokat és folyóirat s könyvszemléket közölnek.

Magyar Törvénykezés. (341—344. számok.) E folyóirat legújabbban megjelent négy száma szintén sikerrel szolgálja azt a gyakorlati célt, amelyet a folyóirat eddig is követett. Teljes szövegükben hozzák e számok az új jogszolgáltatási tárgyú rendeleteket, bő anyagban ismertetik a felsőbbbírósi újabb gyakorlatát s közleményeket hoznak különböző jogéleti eseményekről.

Kir. Közjegyzői Díjszabás és illetékjogi útmutató dr. Kepes féle V. kiadása megjelent. A nyomdavállalat a művet május folyamán a megrendelőknek megküldötte. A könyv, amíg a fennmaradt esekély számú példány el nem fogy, 16 pengős áron Csitáry nyomdavállalatnál Székesfehérvárott megrendelhető. A könyv második füzetében a 122. oldalon „Váltók“ címszónál a 4. és 5-ik sor a következőképpen kiegészítendő: „Belföldön kiállított és belföldön fizetendő váltónál, ha 6 hónapon túl, de 9 hónapnál nem később jár le...“ II. füzet 37. oldalán: „Házassági szerződések“ címszónál III. alatt a 7. és 8. sorban ezen szavak: „közös használatának“, helyesbítendőek ekként: „közös használatúak“.

Meg kell állapítanunk, hogy az immár széltében előnyösen ismert Kepes féle díjszabás új kiadása különlegesen hasznos szolgálatot fog tenni a közjegyzői pályán működőknek. A díjszabási rész a közjegyzői eljárásoknak minden, rendelettel szabályozott díjtételeit útbaigazító jegyzetekkel ellátva s könnyen áttekinthető táblázatokban ismerteti. Az illetékjogi rész pedig az előző kiadáshoz viszonyítva egészen új munkaként jelentkezik. Az alfabetikus rendszert fenntartva lényegesen több illetékjogszabályt és joggyakorlatot közöl s a lehetőséghez képest igyekszik minden vonatkozásban kimerítő tájékoztatást nyújtani a közjegyzői működésnél újabban különös fontossággal bíró illetékjogi kérdésekben. Ugyszólván nélkülözhetetlen segédkönyv ez a közjegyzői működés terén,

komoly szakszerű munka, amelynek közreadásáért a szerzőt csak elismerés illetheti meg.

Illetékügyi Közlöny. (XV. évf. 8., 10. sz.) A két új szám két külön cikket hoz azonos kérdéstről, a lakás fűtési díjának illetékéről. Az egyik cikket Sárffy Aladár dr. közigazgatási bíró, a másodikat az első cikkre válaszként Koós István dr. ugyancsak közigazgatási bíró írta. Mindkét szám a Szemle rovatban személyi híreket, folytatólag az újabb illetékügyi rendeleteket és szerkesztői üzeneteket közöl. Ezek között a szerkesztőség a 43.300/1939. I. M. sz. rendelet 1. §-ában előírt, az 1939:IV. t.-c. rendelkezései alapján kiállított nyilatkozatra vonatkozólag megállapítja, hogy az nem csak a most hivatkozott t.-c. 68. §-a alapján illetékmentes, hanem az illetékdíjgyűjtemény 79. tétel c) pontja alapján is, mert azt a telekkönyvi hatósághoz kizárólagos célra, a tulajdonjog bekebelezéséhez a törvény értelmében szükséges feltétel fennállásának igazolása végett állítják ki. *Az ilyen nyilatkozat tehát illetékmentes abban az esetben is, ha azt külön közjegyzői okiratba foglalják.* 9. és 11. számokként az Illetékügyi Joggyakorlat két füzeté jelent meg.

Joggyakorlat.*

Magánjog

34. Ha az alperes jogelődje a töröltetni kért jelzálogjogok szerzésekor tudta, hogy azok az ingatlanok, melyekre a jelzálogjogot bekebelezte, az adósának tulajdonát képezik, úgy a felperes, mint az ingatlanok tulajdonosa kérheti az ő ingatlanaira szerzett jelzálogjogok törlését, mert *a telekkönyv csupán a jóhiszemű szerzőt védi* és az fél, aki a jog szerzésekor tudomásul bír arról, hogy a telekkönyv a valóságos jogállapotot nem fedi, rosszhiszeműnek tekintendő és így a telekkönyvbe vetett bizalomra nem hivatkozhatik. (K. P. V. 5625/1939.)

35. Az örökösödés kérdésében kötött egyezségekre és az abban foglalt vagyon átruházására a szavatosság tekintetében nem az adásvételi ügylet szabályait, hanem csak azt a szabályt kell alkalmazni, hogy az örökösök egymással szemben kölcsönös szavatossággal tartoznak aziránt, hogy minden örökös valóban megkapja az egyezségben meghatározott örökrészét. (K. P. I. 3858/1939.)

* Ebben a rovatban közölt jogesetek közül azokat, amelyek a Budapesti székeli bíróságok állásfoglalásait tartalmazzák részben a közvetlenül rendelkezésünkre bocsátott határozatok, részben pedig a „Jogi Hírlap” és a „Magyar Jogi Szemle” című szaklapok alapján dolgozzuk fel és adjuk közre, az illetékügyi határozatokat pedig túlnyomó részben az „Illetékügyi Közlöny” című szaklap közlései nyomán.

36. Ha az egyezség kötésben résztvevő valamennyi oldalági örökös szempontjából *lényeges feltevés* volt az, hogy az egyezség szerint nekik jutott vagyონrészeket olyan teher, amelyet az egyezség kötés alkalmából nem vettek számításba, nem fogja terhelni s ha később a hagyatéki vagyon egy részére özvegyi haszonélvezeti jog érvényesített, ezek a körülmények alapul szolgálnak annak a jogszabálynak alkalmazására, hogy ha mind a két fél ugyanabban a téves feltevésben kötötte meg a szerződést s a tévedés lényeges, bármelyik fél a megtámadás minden további előfeltétele nélkül is megtámadhatja szerződési nyilatkozatát. (K. P. I. 3858/1939.)

37. A *feltétel, vagy korlátozás mellett tett jognyilatkozatból* az azt tevő fél részére nem származhatik feltétel illetve korlátozás nélkül való kötelezettség, ha csak a nyilatkozat egész tartalmából és esetleg a nyilatkozatot tevő félnek erre utaló egyéb magatartásából nem lehet kétséget kizáró módon megállapítani azt, hogy a kötelezettséget a feltétel, illetve a korlátozás nélkül is el akarta vállalni, amennyiben a feltétel vagy korlátozás kikötése valamilyen okból nem lehet érvényes. — A tilos feltétel alatt létrejött szerződés a maga egészében semmis. (K. P. I. 3230/1939.)

38. A szülői vagyonnak visszteher ellenében megváltott részében *ági öröklésnek* helye nincs. — Az ági értékek kiszámításánál közömbös, hogy az ági vagyonnak a háramláskor fennállott terheit utóbb milyen értékű pénzzel fizették ki. (K. P. I. 4533/1939.)

39. A *kizsákmányolási ügyletekről* rendelkező 1932:VI. t.-c. 9. §-ában alkalmazásának körében a fél tapasztalatlansága alatt — a közönséges szóhasználatnak megfelelően — nem a félnek az éppen szóban lévő szerződés tárgyára vagy az azzal kapcsolatos körülményekre vonatkozó tájékoztatatlanságát, hanem a hasonló szerződések értelmének helyes felfogásához és azok jelentőségének megítéléséhez általában szükséges élettapasztalat hiányát, vagy fogyatékos voltát kell érteni. — Az ügyletkötő félnek a szerződés tárgya vagy az azzal kapcsolatos még lényeges körülmény felől való tájékoztatatlansága nem azonos jelentőségű a tévedéssel vagy a meg tévesztéssel. (K. P. I. 5081/1939.)

40. *Kitagadásnak* nincs helye olyan okból, amelyet a Hármaskönyv I. részének 52. és 53. címei egyáltalában fel nem említenek és az ott fel sorolt esetek közé az életviszonyok változását tekintetbe vevő törvényértelmezés útján sem sorolhatók. (Az adott esetben a vadházassággal kapcsolatban állapította meg a Kúria, hogy az nem kitagadási ok.) (K. P. I. 5087/1939.)

41. *Korlátozott tulajdonjog megállapításának élők között való jogügyletben is helye van.* Ilyen joghatályos korlátozás lehet az is, hogy a szülők után való öröklési igények kielégítéséül a szülők életében kapott vagyon a tulajdonosnak törvényes leszármazó örökösök nélkül való elhálózása esetén testvéreire, illetve ezek jogutódaira száll. — Az ily vagyonra a korlátozott tulajdonjogot szerző félnek özvegyét özvegyi haszonélvezeti jog meg nem illeti. — A korlátozott tulajdonjogot szerző fél köteles része erejéig a korlátozott tulajdonjogot alapító jogügylet abban az esetben, ha a szerző fél még az ügylet kötése előtt lépett házasságra, a korlátozott tulajdonjogot szerző fél özvegye özvegyi jogának sérelmére nem szolgálhat. (K. P. I. 4555/1939.)

42. A Kúria jogegységi tanácsának 17. számú döntvénye szerint a hitelező a végrendeleti örökös ellen fedezet nélkül maradt követelésének kielégítése végett azon az alapon sem léphet fel, hogy adósa s a végrendeleti örökös a hitelező megkárosítása végett összejátszott. Ezért s mert a hitelezővel jogviszonyban nem álló örökhagyó végintézkedésének megtételénél a most hivatkozott jogegységi döntvény megokolásában kifejtett jogelv szerint a hitelező érdekeire semmiféle tekintettel lenni nem tartozik, mert ennek következtében felperes kártérítési követelése szempontjából annak a magából a végrendeletből kitünő ténynek sincs jelentősége, hogy az örökhagyó anya örökösét a lemondás következtében az öröklésből kizárta, felperes az alperestől abban az esetben sem követelheti állítása szerint fedezet nélkül maradt követelésének, adósát a törvény szerint s az előadományok betudása után esetleg megilletett örökségből való kielégítésének térését s illetőleg ebben a mértékben való kielégítését, ha megállapítható is lenne az, hogy az öröklésről való lemondás s az erre alapított kizárás az ő kielégítéséhez való jogának kijátszása végett történt. (K. P. V. 5880/1939.).

43. *Ingotlan árverés jogtalan megtartásáért kártérítés* igényelhető és pedig mindenekelőtt köteles az árvereltető az ingatlanokat az előbbi állapot helyreállítására vonatkozó jogszabályok alkalmazásával természetben visszaadni. Az alperes ezt a természetben való kártalanítást — ugyancsak jogtalanul — tovább eladással lehetlenné tette. Ennek következményeként tehát köteles az alperes az ingatlanoknak azt az értékét megtéríteni, amely értékük azoknak, a természetben való kárpótlás lehetlenné tételének időpontjában volt. Alperes felelős azért a veszteségért, amely a felpereseknek ingatlanai nyilván alkalmatlan időpontban való elárvereztetésével okozott, mert ez a veszteség is alperes jogtalan eljárásának eredményeként jelentkezett. Az anyagi jog szerint tehát ezen az alapon is megáll az alperes kártérítési kötelezettsége azért a különbözetért, amely az árverési vételár és a további eladási ár mint kialakult rendes forgalmi érték között van. (K. Pk. V. 6160/1939.).

44. Házassági szerződés 5-ik pontjában a házastársak kikötötték, hogy a nőnek különélés esetén *ideiglenes tartásdíj* minden esetre jár, tekintet nélkül arra, hogy kinek a hibájából szakadt meg az életközösség, vagyis, hogy a különélés jogossága a felek között vita tárgya nem lehet. *Az érdemtelenység azonban a különélés jogosságának kérdésével nem azonosítható, az annál sokkal súlyosabb beszámítás alá eső tényálladékokat követel meg*, ezért a házassági szerződés 5. pontjának az intézkedése érdemtelenység esetére nem vonatkozatható, mert azt a joglemondást tartalmazó nyilatkozatot, amely szerint a különélés jogossága a felek részéről vita tárgyává nem tehető, kiterjesztően magyarázni nem lehet. Ehhez képest tehát helyes az a jogi álláspont, amely szerint a felperes az alperes magatartására, mint érdemtelenégi okra elvileg sikerrel csak akkor nem hivatkozhatnak, ha a házassági szerződés az ideiglenes nőtartási díj iránt való fizetési kötelezettséget az érdemtelenység esetére megállapítaná, már pedig a házassági szerződés 5. pontjában foglalt „minden esetre“ és „tekintet nélkül“ kitételek az érdemtelenység bizonyításáról való lemondásnak nem tekinthetők. (K. P. V. 5040/1939.).

45. Az 1876:XVI. t.-c. 7. §-ának értelmében *írásbeli magánvégrendeletknél a végrendeletkezés helyének és időpontjának kitétele azaz a keltezés alaki kellék* ugyan, ám de az állandó bírói gyakorlat álláspontja szerint az írásbeli magánvégrendeletnek az említett törvényszakaszban megszabott alaki kelléke meg van akkor is, ha a törvényben megkívánt kellékek ellátott okirat a végrendeletkezés időpontját tévesen jelöli meg. (K. P. I. 4085/1939.).

46. Anyagi jogszabályaink értelmében az *ajándékozó a megajándékozott durva hálátlansága miatt az ajándékot visszavonhatja* és a visszavonás jogáról joghatályosan le nem mondhat. Ezzel szemben az ajándékozási szerződésnek az a tartalma, hogy az ajándékozó ingatlan vagyont visszavonhatatlanul ajándékozott a megajándékozottnak, a fentidézett jogszabály értelmében hatálytalan és a durva hálátlanságra alapított kereseti jog érvényesítését ki nem zárja. (K. P. I. 91/71940.).

47. Alperesnek a családi erkölcsbe ütköző az a magatartása, hogy az örökbefogadó férjével szerelmi viszonyt kezdett, az örökbefogadással keletkezett családi kapcsolat olyan súlyos megsértése, amely jogos okul szolgálhat az örökségből való kitagadásra, alapos okot ad tehát arra, hogy az örökbefogadó az *örökbefogadás hatálytalanítását* sikerrel szolgálthassa. (K. P. III. 5730/1939.).

48. *Házastársak közös végrendelete* két végrendeletnek egy közös okiratba való foglalását jelenti. A közös okiratba való foglalás történhet együttes vagy külön-külön szövegezéssel. Az utóbbi esetben szükséges, hogy a végrendelet a házastársak együttes és egyidejű aláírását tartalmazza. A szóban forgó közös végrendeletnek címzett okirat külön-külön szövegezéssel és záradékolással két részből áll. Az egyik a férj, a másik a feleség végintézkedését tartalmazza, az okirat azonban a két intézkedést magában foglaló szövege után mindkét házastárs egyidejű és együttes aláírásával van ellátva. E szerint a szóban forgó okirat nem két egymástól független; különálló végrendeletet foglal magában, ellenben az a közös végrendelet követelményeinek mindenben megfelel. (K. P. III. 5531/1939.).

49. Az ajándékozó kikötötte, hogy ha a kiskorú megajándékozott egyenes leszármazó nélkül halna el, az ajándékozott ingatlanok szálljanak vissza az ajándékozóra, illetve az oldalági rokonokra. A Kúria megállapítja, hogy a közönséges szóhasználat mellett *a mostoha gyermek oldalrokonnak nem tekinthető*. (K. P. I. 5448/1939.).

50. Örökhagyó négy tanú előtt tette a következő kijelentéseket: „amim van azt neked hagyom“, „fiam rád hagyom amim van, ne vegyék el tőled“. Ezeket a kijelentéseket többször is megismételte, többet azonban a tanúk szerint sem mondott. Örökhagyónak ez a nyilatkozata azonban az 1876:XVI. t.-c. 15. §-ában előírt alakszerűségnek meg nem felel, mert olyan kijelentést, hogy az általa tett nyilatkozatot *szóbeli végrendeletnek* kívánja tekinteni, nem tett s másfelől a tényállásból nem lehet arra következtetni, hogy örökhagyó szóbelileg kívánt volna végrendeletkezni, mert a látogatásba jött tanúk előtt a fentebb idézett nyilatkozatokon kívül semmi mást nem mondott. (K. P. I. 6115/1939.).

51. Állandó bírói gyakorlat értelmében a házasságon kívül való együttélés egymagában nem ad jogcímet arra, hogy a nő az együttélés

alatt szerzett vagyon felét *közszerzemény* címén magának igényelhesse. Mégis olyan esetben, ha a nő akár külön keresményével, akár a tartásának ellenértékül tekintendő háztartási teendőikön túlmenő munkájával maga is részt vett a vagyon megszerzésében, a méltányosság elvei alapján igényt tarthat arra, hogy a megszerzett vagyomból a saját kiadásainak vagy munkateljesítményének megfelelő értékben részesedést kapjon. (K. P. III. 6109/1939.).

52. A polgári határozatok tárába 279. szám alatt felvett elvi határozatban megállapított, a Kúria gyakorlatában állandóan alkalmazott jogszabály szerint abban az esetben, ha az *örökhagyó öröksét teljes tulajdonjogának*, tehát szabad rendelkezésének *biztosítása mellett*, azzal a korlátozással *nevezte*, hogy az ennek halála után fennmaradó vagyonra *utóörökös* rendelt, az előörökös élők között visszerhes ügyletekkel a vagyon felett szabadon rendelkezhetik ugyan, de sem ajándékozással, sem halálesetre szóló rendelkezéssel az utóörökös jogát nem csorbíthatja. (K. P. I. 6119/1939.).

53. A *hozományigérés* helyén is érvényben levő magyar magánjog szerint törvényből folyó hozományadási kötelezettség nincs. A házassági vagyonszerződés keretébe tartozó hozományadás, így tehát csupán kétoldalú jogügylettel biztosítható s nem vonható a tiszta egyoldalú akarattal létesíthető jogügyletek közé. A hozomány szolgáltatására irányuló komoly jognyilatkozat azonban, amelynek elfogadásából az elfogadóra kizárólag csak jogi előny hárul, kijelentett elfogadási nyilatkozat nélkül is a két oldalú szerződés erejével hat, ha ezt a másik fél az elfogadásra megkívánt törvényes határidőben vissza nem utasította és ennek következtében az ajánlattevő fél a másik szerződő félnek elfogadási szándékát feltételezhette. Családjogi vonatkozásban ugyanis az apa hozományadási ígérését a leánya részéről rendszerint fennforgó elfogadási szándék feltételezésével teszi, tehát kijelentett elfogadási nyilatkozat nélkül a konkludens tényekből kell az elfogadási nyilatkozatra következtetést vonni, ha csak a hozományadási ígérlet visszautasítva nem lett. (K. P. III. 6230/1939.).

54. Ha az örökhagyó bár írni és olvasni tudott, testi gyengesége következtében a végrendeletet kézjegyével látta el, a *végrendelet alakszerűsége* az 1876:XVI. t.-c. 6. §-a alapján bírálendő el, amely szakasz egyébként megkívánja azt is, hogy a végrendeletet a tanúk egyike felolvassa és hogy ennek megtörténte után a végrendeletet a tanúk egyike felolvassa és hogy ennek megtörténte után a végrendeletet a tanúk egyike felolvassa és hogy ennek megtörténte után a végrendeletet a tanúk egyike felolvassa irt alakszerűségek betartását a tanúk magán az okiraton igazolják. A végrendelet bevezető részének az a tartalma, hogy a végrendelet tanúk előtt teljes öntudattal, szabad elhatározásából végrendeletre kerül, csupán azt bizonyítja, hogy az örökhagyó végrendeletet kíván tenni, de nem tartalmazza annak bizonyítását is, amit pedig a törvény kifejezetten megkíván, hogy a végrendelet felolvasása után az örökhagyó a jóváhagyó nyilatkozatot megtette. Minthogy pedig ez a kijelentés a törvény értelmében érvényességi kellék, amelynek megtörténtét magának az okiratnak kell bizonyítania és az más bizonyítékokkal nem pótolható, a végrendelet az említett kellékhiány miatt érvénytelen és ennek következtében örökhagyó után törvényes örökösdésnek van helye. (K. P. I. 199/1940.).

Illetékjog.

1. Az iv fogalma a papiros alakját illetően természetes egységet jelent. Nem jön létre az egység azért, hogy eredetileg két különálló lapot utólag bárminő mesterséges módon egybefűzzenek, bárha az ilyképen egybefűzött lapok felületi terjedelme a közönségesen használt iv terjedelmét nem is haladja túl. (Közig. bir. 6071/1938. P.)

2. A gyám képviselőjében az árvaszékhez benyújtott beadvány, amelyben kiskorúak részéről kötött adásvételi szerződés jóváhagyását sürgetik, illetékmentes. (Közig. bir. 8094/1937.)

3. Olyan épületnek az átruházása esetén, amely berendezésének és felszerelésének lényeges hiányai miatt ipar üzére állandóan berendezettnek nem tekintendő, az épületben levő ingóságok illetékjogiilag is ingóknak tekintendők. (Közig. bir. 12766/1938. P.)

4. Hasznélvezeti jogoknak kölcsönös átruházása esetén a csere illetékre vonatkozó szabályok alkalmazandók. (Közig. bir. 2140/1939. P.)

5. Ha az ingatlan értékére vonatkozó egyezség megkötésénél az egyezséget megkötő fél a forgalmi érték tekintetében jóhiszemű tévedésben volt, az érték új megállapításának van helye. (Közig. bir. 9526/1938. P.)

6. Kezességi nyilatkozat nem foglalható feltételesen illetékmentes levélbe, ha az nem tartozik a kereskedői üzlet körébe. (Közig. bir. 13984/1937. P.)

7. Az okirattal megrögzíteni kívánt eseményt az okirat egy bizonyos részének az okirattól való elválasztása éppenúgy kifejezi, mintha azt írás vagy jel az okirat tartalmához való hozzáadás útján tenné. (Közig. bir. 2009. sz. elvi jelentőségű határozat.)

8. A meghatározott célra illetékmentesen felhasznált okirat feltételes illetékmentessége már az által is megszűnik, ha az okirat felhasználója az okiratot elvonja attól a céltól, amelyre azt illetékmentesen használhatta. (Közig. bir. 2012. sz. elvi jelentőségű határozat.)

Szerkesztői üzenetek.

K. G. Az azonossági jegyek rendszeresítését a Genfben 1929. július 27-én kelt egyezmény 4. cikkében foglalt rendelkezés végrehajtásának módozatai tekintetében a Genfi Nemzetközi Vöröskereszt Bizottság határozta el. Az azonossági jegy rendszeresítésével kapcsolatosan az azonossági szám alkalmazását nálunk a 70300/1937. B. M. sz. rendelet rendelte el. Az azonossági szám a rendelet szerint tíz számjegyből áll. Az első négy szám az anyakönyvi kerület sorszáma, a következő két számjegy a gyermek születésének bejegyzését tartalmazó anyakönyvi évfolyam két utolsó számjegye, az utolsó négy számjegy a születési anyakönyvi bejegyzés folyószáma. Ha az első és utolsó számcsoporthoz megfelelő szám négynél kevesebb, úgy azt a szám elé irandó „0” számjegy alkalmazásával kell négy számjegyből álló számmá kiegészíteni. Például annak a gyermeknek

azonossági számát, akinek születése a 346. sorszámú anyakönyvi kerület 1927. évi születési anyakönyvének 28. folyószáma alatt van bejegyezve a következőképpen kell feltüntetni: Azonossági szám 0346,27,0028.

H. I. A Kúria 5680/1936. és 6050/1938. számú ítéletében kifejezésre juttatott álláspont szerint *a vagyon szerzeményi volta mellett törvényes vélelem szól.* Ebből következően a vagyon ági jellegét annak kell bizonyítani, aki azt vitatja. Ennek a jogszabálynak alapján nem lehet mulhatatlanul helytelennek tekinteni azt, ha a közjegyző minden ági vagyon létezésére utaló adat hiányában a tárgyalásra csak a túlélő házastársat idézi meg s ha az ő meghallgatása rendjén sem merül fel semmi adat az ági vagyonra, illetve az azzal kapcsolatos esetleges megtérítési igényre, nem lehet jogszerűen kifogásolni azt sem, ha az eljárást a közjegyző ilyen esetben az oldalági rokonok megidézése nélkül befejezi. Az ági örökösök ugyanis jogosultak igényeiket az elévülési határidőn belül a hagyatéknak a házastárs részére való átadása esetén is érvényesíteni, s másrésztől ha valakinek valami igénye van ági örökösödés címén, minden valószínűség szerint megkísérli annak az örökösödési eljárás rendjén való érvényesítését. Általánosabb gyakorlatnak látszik azonban az, hogy a közjegyző a házastárs mellett mindjárt az esetleges ági igénnyel bíró rokonokat is megidézi. Ezt az álláspontot vallja Telman is az örökösödési eljárásról szóló kézikönyvében az Ö. E. 53. §-ához fűzött észrevételeiben. (135. oldal 1. jegyzet.) Különös tekintettel azonban arra, hogy a gyakorlatban ilyen idézések, ha nincs is ági igény, az eljárás alaptalan akadályozására és elhúzására s főleg pedig az örökös házastárstól bizonyos nem egészen jogszerű juttatások kieroszakolására vezetnek, s mert a komoly ági igénnyel bíró egyén, amúgyis jelentkezik; semmiképpen sem tartjuk jogszabálysértésnek ha az örökösnek hivatalból nem vélelmezhető oldalági rokonok megidézése nélkül tartják meg, s ági vagyonra utaló adat nélkül ekként fejezik be a hagyaték érdemi tárgyalását.
